

Ex/Sans/PG/3.5C/75/2018

MASTER OF ARTS EXAMINATION, 2018

(2nd Year, 3rd Semester)

SANSKRIT

Course : XV/ C

[Navya Nyāya and Buddhist Logic]

Time : Two Hours

Full Marks : 30

The figures in the margin indicate full marks.

सर्वे प्रश्नाः सुरगिरा देवनागरीलिप्या च समाधेयाः।

१। अधोलिखितयोरन्यतरः प्रश्नः समाधेयः— 6

(क) 'साध्याभाववदवृत्तित्वम्' इत्यत्र अवृत्तित्वं व्याख्यायताम्।

(ख) 'अयं कपिसंयोगी एतद्वृक्षत्वाद्' इत्यत्र व्याप्तिपञ्चक-
मतानुसारेणाव्याप्तिर्निराक्रियताम्।

२। ज्ञायमानलिङ्गस्य अनुमितिकरणत्वं स्वीक्रियते न वेति
भाषापरिच्छेदानुसारेण विचार्यताम्। 6

अथवा,

हेत्वाभासलक्षणमुल्लिख्य असिद्धहेत्वाभासभेदाः सोदहरण-
मालोच्यन्ताम्।

३। लक्षणया लक्षणं किम्? अन्वयानुपपत्तिः कथं लक्षणाबीजं न
भवति? बहुव्रीहौ तत्पुरुषे च कुत्र पदे लक्षणा? 6

[Turn over]

[2]

अथवा,

कस्तावच्छाब्दबोधः ? कानि खलु शाब्दबोधे कारणानि ?
तात्पर्यज्ञानं शाब्दबोधे हेतुर्नवेति परीक्ष्य निर्धार्यताम्।

- ४। परार्थानुमानं न्यायप्रयोज्यं भवति — तत्र बौद्धनये न्यायावयवाः
पञ्च स्वीक्रियन्ते न वेति आलोच्यताम्। 6

अथवा,

स्वभावहेतोः प्रयोगभेदाः सोदाहरणं समुपस्थापनीयाः।

- ५। अधोलिखितेषु षण्णां समाधानमर्हति— 1×6=6

- (क) बौद्धनये लिङ्गस्य कति लक्षणानि ?
(ख) बौद्धमते प्रत्यक्षम् कतिविधम् ?
(ग) व्याप्तिपञ्चकगतस्य तृतीयलक्षणस्योपजीव्यः कोऽस्ति
नियमोऽभावमधिकृत्य ?
(घ) व्यापारलक्षणं किम् ?
(ङ) संबन्धलक्षणं किम् ?
(च) शक्तिग्रहोपायविषयिका कारिका विलिख्यताम्।
(छ) शुकवाक्ये वेदादौ च कस्य तात्पर्यम् ?
(ज) न्यायनये वृत्तिः कतिविधा ?